

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakove velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne polt-vrata 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se svoje inkrirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uradništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Videant consules.

Misli po zadnjejsi tiskovnici obravnavi proti „Slovincu“.

Gospod c. kr. državni pravdnik je v svojem govoru trdil, da toženi članek pozivlje na „boj na cesti“ in na „boj z nožem“, v zatožbi samej pak je povedano, da je omenjeni članek poln najhujšega sovraštva do Nemcev in da on hujska na nasilno prognanje in uničenje vseh, kateri se nehte pripoznati za pripadnike narodne stranke.

Izrek porotnikov in na njega temelju sklenena oprostilna razsodba sodnije sta to g. drž. pravdnikovo menenje proglasila za napačno, ko je zagovornik poklical sodnike in porotnike na pričo, da v okrivljenem članku to ne stoji pisano ter da more kaj takega ondi najti samo pretirana fantazija.

Tako bi bila stvar končana. — A g. državnega pravdnika besede nam vendar nikakor ne morejo iz mislij izginiti — britko nam je slišati jih vedno.

Tako postopanje, združeno z mnogosteyilnim konfisciranjem slovenskih listov, da slutiti, da je v tem nekova metoda!

A to terja odločnih izjav!

Narodne stranke ne more biti vse jedno, ako jo organi javnih oblastništev zmirom in povsodi smatrajo za državi in posameznikom nevarno! Ona se mora temu protistaviti!

Ako se poljubi udom nasprotne nam stranke posluževati jednacih sredstev, svobodno jim je, narodna stranka je zadosti močna, da se jim stavi v bran.

Lintok.

Prebavljanje v želodci.

Anatomija nam popisuje one organe, kateri so neobhodno potrebni za vzdrževanje življenja. Fiziologija, združena s kemijo, nam pa razklada predrugačenje živeža ali hrane v teh organih, in ravno ta kemični in fiziološki proces fiziologi prebavljanje v organizmu imenujejo.

Zatorej je prebavljanje oni del fiziologije, katerega so mnogovrstni učenjaki sto in sto let študirali in v hipotezah popisavali, dokler se jim niso naključili posamezni slučajji, ki so jim razjasnili ono temno vednost čudapolne prikazni — hipoteze.

Ravno ti posamezni slučajji so jih pripeljali do vednosti, da vsa tvarina, katero organizem iz okolice sprejema, izpreminja se različno v lastnem telesu in kemično predrugačuje.

Proti organom javnih oblastništev pak je naše stališče v bivstvu čisto drugo — ker imamo namreč opraviti z oblastjo samo. Narodnej stranki se nij treba sklicavati na nje patrijotizem in nje domoljubje, katero ne zaostaje za onim, s kojim se hvali nasprotna stranka.

A vladni sistemi prihajajo in zopet odhajajo, in v teku let ostaneta nepromenljive trdno samo — pravica in resnica!

Avtoriteta, katera svojih sredstev ne zajemlje iz teh dveh izvorov, koplje sama sebi jamo, zatorej videant consules!

Junius.

Telegrami.

Peterburg 5. dec. (Oficijalno.) Iz Bogota se 4. t. m. poroča: Rusi so v Orhanju in Vračesu dobili velike zaloge municije, nad 10.000 vaganov ovsu in pšenice, pušk in družih zalog.

Carigrad 5. decembra. Sulejman telegrafira, da so Rusi pri Eleni izgubili 11 kanonov, municije, 300 ujetih in 3000 (?) mrtvih in ranjenih. Druga ruska vojska je bežala proti Trnovemu. Rusi so bili 16 bataljonov močni in so imeli 24 kanonov.

Vojska.

Sulejman paša, ondan zastoj poskušavši na severnem krilu carjevičeve vojske kaj opraviti, je menda res, če se sme turškemu viru verjeti, nekaj več vpeha imel na južnem krilu svojih pozicij. Tu je posrečilo se mu, Ruse od Elene odriniti in še nekaj zapleniti. Najbrž, da je z vso močjo tu udaril na po-

samezen oddelek in s premočjo iznenadene Ruse za enkrat pošibil. Nij se pa menda bati, da bi ta stvar imela kake nasledke. Rusi so gotovo hitro oskrbeli za pomoč in utrjenje južnega krila v Trnovem.

Mehemet Ali je bil namenjen, da bi Osmana iz Plevne osvobodil. Ali zdaj se mu slaba godi. Uže pet dnij komaj svojo lastno kožo varuje, nikar, da bi drugo rešil. In, kakor brž mu Srbi pridejo za hrbet, moral bode še zdanje pozicije v Baba-Konaku popustiti.

Erzerum.

Glavno mesto Armenije, Erzerum, leži v jugo-istočnem oglu lepe ravnine, v podnožji poslednjih holmov Palan-Tekek in Deve-Bojun (kjer je bila razbita vojska Muktarja in Izmaila paše). Od daleč ima Erzerum prekrasen pogled; temne sence njegovih poslopij leže na bolj svetlih okrožajočih ga gorah in to mu daje neko posebno svojstvo. Vendar vse to zgine, če se približamo mestu in v ničem se ono ne razlikuje od drugih turških mest Male Azije, nič ne kaže bogatstva njegovih prebivalcev, da si je Erzerum najimnitneje trgovsko mesto tega kraja, važen v administrativnem in stratežičnem obziru. Prebivalcev šteje mesto okrog 90 tisoč. Trgovina lepo cvete v njem, ker tu se stekajo trgovska pota Male Azije, in razun tega vede tudi pot v Perzijo. A mestni obrt nij velike cene, izdeluje se najbolj železo in mēd za gospodarsko orodje in deloma se tukaj izgotavlja tudi orožje za Kurde. Poljedelstvo gre v Erzerumske okolici vspešno in ob bregovih Evfrata, ki teče kako poldrugo uro od mesta, in na ravnih travnicah raste prekrasna trava. Rogata živina je tukaj mnogo lepša in krep-

Tako so dospale jedi skozi požiralnik v želodec. Prejšnje čase, ko so učenjaki o prebavljenju študirali, mislili so, da je prebavljenje mehanično in kemično. Ali temu nij tako; pri človeku je mehanično predrugačenje jedil ali užite hrane uže v ustih dognano in v želodci se samo kemično izpreminja. Misli so pa tudi, da v želodci višja temperatura hrano prekuhava in omehčuje, ali pa mogoče, da neka specifična kislina, takozvani pepsin, užito hrano prebavlja.

Natura je zopet skrbela sicer po posameznih slučajih, katerih hočem neke tukaj navesti, da je mogla fiziološka vednost prebavo užite hrane tudi v želodci bolj na tanko študirati in prejšnje hipoteze uresničiti.

Tako je opazoval fiziolog Spalanzani, ki je majhene koščke mesa na svilne nitke privezal in racam dal pozobati, da so race v nekem času te koščke mesa v želodci prebavile, zakaj nitke, ki jih je nazaj potegnil, bile so prazne.

keja kakor kjer si bodi. Razun tega redé tu mnogo bivolov, in čestokrat se sreča dolga vrsta teh čudovitih živalij, vpreženih v dvokolesne vozičke, kojih lesene osi napravljajo pri vrtenji neznansko škripanje, kar pa, kakor pravijo, je potrebno, da priganja žival k hitrejši hoji. Primeri se včasih, ko vozijo ob bregu rek ali jezer, da zabredejo bivoli v vodo in se popolnem pogreznejo vanjo, tako, da iz nje molé samo črni gobci.

Z gorá okrog Erzeruma se spušča nekaj potočkov, ki teko po mestu, in delajo ulice pisane vsled mnogoštevilnih mostičev. Večina poslopij v mestu obstoji iz nizkih ilnatih koč, prislomjenih ena k drugej, in obrobajočih ozke, zakrivljene ulice. Muzelmanski oddelki so sploh obdani s sivimi stenami, prorezanimi tu pa tam z malimi prodori, ki služijo za duri in okna. Vsled tesnote poslopij se večkrat pripeté požari, ki iztrebijo cele oddelke. Kroví mnogih hiš so pokriti z debelo plastjo prsti, tako, da se spomladi na njih pasó ovce in koze, po leti pa gori sušé drva. Vrhnji del mesta je pa vendar obsajen z boljšimi poslopji, s hišami evropskih konzulov. Tu se tudi nahaja tržišče in gubernatorjev grad. Ulic s tlakom je prav malo, v vseh je pa mnogo blata in prahu, in jam za razno nečednost, mimo kojih se spreha celá čreda psov, z eno besedo — kakor sploh v turških mestih. Ker nedostaja lesa, si prebivalci pripravljajo za kurjavo snov iz gnoja in blata, koje obdelavši v podobo opeke, sušé na solncu. Skoraj edino le taka kurjava je poznana v Erzerumu, kakor tudi v vseh brezlesnih dolinah Armenije in Kurdistana. Pri požiganji daje ta mešanica mnogo toplote in gori počasi, a tak strašen smrad razprostira, da bi se kmalu človek zadušil. Peki in evropski prebivalci mesta kupujejo tedaj po dvajset ur daleč drva.

Ker je Erzerum v stratežnem obziru velike pomembe, je turška vlada vedno porabljala vsa sredstva, da se mesto ukrepi. Zavarovano je ono z nakopom, posameznimi forti in citadelo. Forti sestavljajo glavno moč, razporeženi so po višinah Kop-Daga in Kermen-Daga, ki ste zelo ugodni za obrambo; raz teh višin se lahko odbijejo naskoki na tvrdojavo s pobočnim ognjem. Nekatere iz utvrdb imajo kamenitne, obokaste kasarne, kjer bivajo vojaki, braneči se, zakriti pred sovražnim ognjem. Mestni zid, ki je tri ure dolg, obstoji iz 11 baštij, zvezanih s kurtinami.

Višina zidu meri od 4.5 do 6.3 metrov, debel je pa od 7.5 do 9 metrov. Širjava rovov je 77 črevljev in globočina 10—24 črevljev. Nakopi so iz prsti, odeti z rušo. Citadela stoji v sredi mesta in obdaja jo star, kameniten zid s 13. stolpi; tu je glavni sklad orožja in vojnih priprav.

Leta 1829 je feldmaršal grof Paskevič, ko je razbil na Sahanlugu dva turška oddelka Sadi- in Haki-paše, vzel Erzerum z ostalimi razbitimi turškimi vojskami. Turki so se najprej branili na višinah Kop-Daga, a potisnili so jih takrat Rusi v mesto. Bajler-bej erzerumski, videč, da je nemogoče se obdržati, je izročil ruskemu generalu ključe od tvrdojave, a vojska njegova se je še menila protiviti, skrivši se v citadeli, in odložila je še le orožje, ko so se Rusi pripravili k naskoku. Po drinskem miru je Turčija nazaj dobila Erzerum.

Mora se pa reči, da so utrjenja v 1829. letu imela mnogo slabih strani, da nij bilo tako trudno vzeti mesto; vse drugačne so pa utvrdbe denes, ker so se Turki močno potrudili, da so popravili napake.

Sedaj Rusi zopet stoje pred Erzerumom, razbivši 4. novembra pred njim, namreč pri Deve-Bojunu, turške čete. Odrezana so uže skoraj vsa pota, po katerih bi mogla priti mestu pomoč in skoro bomo slišali, da se je udala stolica Armenije.

Iz ruske „Njive“. K.

Zdanje notranje stanje naše monarhije.

Ker bi nam valjda ljubljanski državni pravdnik ne pustil o tem predmetu svojih mislij pisati, kakor nas izkušnja tolicih konfiskacij uči, naj bralcem podamo nekatere glasove o zdanjem stanji iz nekonfisciranih listov:

Praška „Politik“ od vtorka piše: „Položje, v katerem rešitev najvažnejših evropskih vprašanj avstrijsko-ogersko monarhijo nahaja, je naravnost žalovanja vredno. Kakor da bi se nena ravno dozdanjega pota maščevati hotelo, kopičijo se v tem hipu težave do velicega jeza, ki nij premagati. Nagodbene pečine nijšo še objadrane in za zdaj se išče luka za silo, provizorium. Kaže se vendar, da, ko je nemška vlada razprave o cołu pretrgala, vedela je dobro, kaj dela, to je bil strel, o katerem oostrostrellec v Varzinu ve, da je v črno piko zadel. Dejanja kažejo, da se ne more preko tega

zadržka naprej, in kdo ve, kakšne krize bodo iz tega še nastale, da se nagodbena kriza ne-rešena prenaša v leto 1878. Vsezdavilo avtonomne colne tarife se ne izkazuje, uže v prvih paragrafi se je izpodtaknilo na lastnih nogah. Tisti krogi, katere se je hotelo z brambenimi coli pridobiti, zamečejo odločno finančne cole. Vihar peticij se proti podražanju vsled finančnih colov dviga.“

In vodilni list ustavoverne stranke „N. Freie Presse“ toži prve dni tega meseca: „Zadnji mesec zadnjega leta nagodbene dobe počenja, a nahaja tako negotovost in zmešnjavo razmer, ki bi v vsakej drugej državi strah politikarjem, groza trgovcem, obupanje prebivalstva bila. Do konca meseca bodo vse postave neveljavne postale, ki vežejo obe državni polovici; trdne kolovozne, v katerih so se trgovina, promet, cirkulacija denarja premikale, nehajo; notri v državo-pravne fundamente dvodržave se razteza mučna negotovost, ki se ob novem letu začne. Če ne vse, kalendar nam kliče osorno žalostno besedo v uho, da so iz te stare in čestitljive države, monarhijo v najem, naredili.“

In dunajski „Vaterland“ od vtorka dostavlja temu: „Ne le špekulant, trgovec, veliki industrijalec je v nevarnosti, manjši obrtnijski stan je skoro popolnem iz svojega skromnega pa mirnega življenja vržen; staro naseljeno plemstvo se hitro razposeduje, in zadnja, najsolidnejša podloga države, kmetski stan, je v svojem životnem nervu ugrizen in leti v pogubo... To je rezultat eksperimenta: to državo vladati z eno stranko, z odrezanjem jednega njenih najvažnejših udov.“

Dovolj so ti navodi, mislečemu politiku in dobremu državljanu še preveč. Da pa je tako daleč prišlo, nijmo krivi mi Slovani.

Avstrija in Angličanska.

Ko se je začel v jugu boj za osvobojenje naših bratov Jugoslovanov izpod turškega jarma, kateri boj smo mi Slovenci in vsi naši slovanski bratje smatrali kot svoj boj, kot boj za našo občno slovansko prihodnost, tačas smo se bali velemočno, da bode v naši Avstriji zdaj na vitez in dejansko prevladujoči magjarski vpliv veliko škodo delal. Saj je pač minister naših vnanjih stvari cel Magjar, g. Andrassy. In znano nam je, da, ko je po dvornih vplivih padel tujec Beust, nesrečnega spomina za nas vse in tudi za pravo-nemške Avstrijce človek (čuj zadnji glas barona Kel-

Neki Montegaza je bil zmožen vsakokrat, kadar je hotel, iz želodca vreči. Užival je različno hrano, katero so pozneje fizijologi lahko kemično preiskavali in vsako pot kemično izpremenjeno našli!

Še bolj je pa pojasnil Helm na Dunaji prebavo v želodci. Prišla je k njemu žena iz Spodnje Avstrijske, katero je bil vol z rogom v žličico sunil, kožo predril in tako želodčno fistulo napravil. Pri tej ženi je Helm opazoval, da se jedi v želodci kemično izpreminjajo. On je poskušal različno hrano, pri kateri je za vsako jed posebej potrební čas za prebavo v želodci določil. Zavijal je različne jedi v kapsule ali luščine, jih pustil povžiti, ali zapazil je zraven, da so bile jedi vse prebavljene, kapsule pa neprebavljive izvržene.

Tako je tudi Booman v severnej Ameriki pri kanaričnem lovcu, kateremu je vsled strele v žličico želodčna fistula nastala, v različnej podobi opazoval prebavo hrane v želodci in

potrdil to, kar je uže prej tudi Helm na Dunaji našel. Ta lovec je veliko starost dosegel, še pred desetimi leti je na mnogih univerzah prebavo jedil dal študirati, koje preiskave nijšo bile samo imenitne, ampak tudi podučljive.

Ti posamezni slučaji so fizijologično hipotezo o prebavljenji jedi v želodci izpremenili v pravo vednost.

Fizijolog Bardeleben je pse operiral in umetno želodčne fistule napravil in tako prebavo jedi v živalskem želodci preiskaval.

Vse te preiskave so fizijologe do spoznanja pripeljale, da je v človeškem in živalskem želodci kemično predruženje užite hrane, da je v želodci neka kislina, katera hrano, tu in tam kemično uže predelano, zopet predružači. Opazili so tudi pri živalih, koje so mej prebavljenjem užite hrane usmrtili, da je želodčeva notranja stran mej prebavljenjem popolnem rudeča ali rudeče infiltrirana, o vseh drugih časih pa zmirom blede.

Ona prebava, katera se je v ustih in želodci pričela, se končno vrši v črevesu. Tukaj se pomeša v želodci začeta prebava, tako imenovani „chymus“, najprvo s trebušno slino, ki se iz trebušne slinovke „dancreas“ izliva, potem iz žolčnega mehurja izlito žolčjo in nazadnje črevesnim sokom (succus entericus) Peristaltično gibanje črevesa pomika takozvani griz zmirom naprej. Tukaj sesajo srkajoče žilice hranilni sok, kateri potem v krvne žile prehaja in se s krvjo pomeša. Oni del živeža, kateri nij za prebavo ali rabo, se nazadnje kot blato (faeces) iz telesa izvrže.

Ker je v praktičnem življenji tolikanj govorjenja o dobrem apetitu, hočem tudi o tej stvari nekoliko izpregovoriti. Mlada človeška natura potrebuje za svoje telesno razvijanje in vzdrževanje svojih organov mnogo različne hrane. To traje do tiste dobe, da človek popolnem doraste. Potem on ne potrebuje za telesno razvijanje več hrane, nego

lersperga v državnem zboru) — tačas je ranjki Magjar Deak dal svojemu učencu Andrassyju celo izpovedno odvezo in ga poslal vladat na vero in nevero z vnanjimi razmerami naše slavne monarhije. In Andrassy je šel in vladal. Mi verjamemo in vemo, da je hotel vladati v magjarskem smislu. Ali kmalu je videl, da mogel nij. Vnanja naša politika je i politika naše svitle dinastije. Ta pa ve koncem, da v monarhiji stanujó i drugi narodi, ne le Magjari.

Ta zdrava vnanja politika naše svitle krone nas je rešila pred zvezo z Anglijo, katere glas bi bil za nas avstrijske Slovane silno žalostno poročilo. Pač je vse kazalo, da se Beust močno trudi za tako zvezo, pač je bil Andrassy gotovo uže kot Magjar in torej rojen protivnik Slovanov za zvezo z Angleži, za rešenje Turčije. Ali tu je našel odločen odpor v cesarskeji rodbini. In tu je šlo vprašanje: ali ostati minister vnanjih zadev, pa delati rusofilno politiko, katero je sam cesar začel v shodih z ruskim carjem in potrdil na obedu v Košicah, ali pa iti. Andrassy je ostal, misleč: še zmirom je za mene in moje bolje, da jaz izpolnjujem to mesto, nego če bi ga drug.

Lord Derby je ondan rekel nekeji deputaciji mej družim: „Jaz bi mogel tudi opazke jednega govornika (v deputaciji) o držanji Avstrije kritizirati. Videti je bilo, da misli, da smo bili mi kaznjivo nedelavni, da je avstrijska vlada pripravljena kaj storiti, ko bi mi Avstrijo kolikaj izpodbujali. Jaz mislim, da smem za sebe zahtevati vero, da nijsem nobene prilike zamudil, seznaniti se z idejami in mislimi avstrijske vlade, in da te bolje poznam, kakor kdor koli razen te vlade. Nečem se v podrobnosti spuščati, le toliko omenim, da se no skladam z mnenjem govornikovim.“

Iz teh besedij Derbyjevih je jasno, da so si Angleži vse prizadeli, da bi Avstrijo za soboj potegnili proti Rusiji, a zastonj. Ostali so osamljeni. Nobene prilike Derby nij zamudil, da ne bi bil proti Rusiji skušal Avstrijo dobiti, ali seznanil se je tako z odločilnimi našimi krogi, da zoper Rusa nij nič pri nas. Hvala Bogu, da je tako. In upati je, da se bodo tudi Magjari in nemškutarji privadili stvari, kakor morajo biti, če radi ne, pa neradi.

samo za vzdrževanje organov. — Zakaj pa tedaj stari ljudje vsi enako veliko ali malo ne jedo?

To je znano, da v starosti vse peša, vse gre rakovo pot. Tisti organi, tiste tenke žilice, katere hranilni sok iz grisa, kateri se po črevih sem ter tja pomika, srkajo in vsakemu organu njemu potrebni živež prinašajo, — na stare dni več ali menj opešajo, atrofične postanejo. Zategadelj morajo oni starejši ljudje, kateri imajo večino srkavnic atrofičnih, veliko hrane v telo spraviti, da vsaj one še aktivne posamezne morejo dovelj hranilnega soka za vzdrževanje življenja izpiti.

Drugi pa, ki imajo večino srkalnic še dobrih, intaktnih, še aktivnih, potrebujejo malo hrane za vzdrževanje življenja. Prvi malo prebavajo in veliko neprebavljivega izvržejo. Drugi pa dobro prebavajo in malo iz telesa izvržejo. Posnetek iz tega je legak.

Dr. x.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 6. decembra.

„Wiener Abendpost,“ uradni list na Dunaji, zopet 3. t. m. izreka, da Andrassy se drži zveze treh cesarjev, da bode za mir posredoval le če bode Nemčija. A zdaj še stvari ne stojé tako, da bi se moglo o posredovanji misliti.

Delegaciji sta imeli 5. t. m. prvo sejo. Avstrijska je izvolila Trautmannsdorfa za predsednika. (Torej se je Schmerling res odtegnil.) Podpredsednik je Vidulich. Ogerska je izbrala Szogyanyi-ja, za podpredsednika pa Szlavyja. Andrassy je predložil budget.

Na **Moravskem** se Čehom gledé ravnopravnosti godi kakor nam Slovincem. Vendar malo bolje uže. V Brnu je šest nemških srednjih šol, pa vsaj ena češka gimnazija. Mi vsi Slovenci vkup pa še ene nemamo!

Vnanje države.

Iz **Carigrada** se „Standardu“ piše, da so pri turškeji vladi jako različna mnenja glede sklepanja miru. Dozdaj ima še vojevita stranka večino. Poslaniki se trudijo zabranjevati razvijanje zastave prorokove. — Mahmut-Damat-paša je zopet na čelo vojnega sveta prišel. Boje se upora v Carigradu.

V **italijanskem** parlamentu je zastopnik Croce 4. t. m. interpeliral vlado o zaplenjenih dveh italijanskih ladijah v turškem Bosporu.

Francoska kriza nij prišla še do nobene rešitve. Republikanci terjajo tedaj v svojih glasilih, naj se snide kongres, t. j. zbornica in senat vkupaj, in potem naj Mac-Mahon odstopi, če se neče večini udati. V kongresu, kateri ima vse premembe ustave odločevati, imajo pa zdaj republikanci večino, ker kolikor jih je v senatu menj, toliko jih je v zbornici več.

Dopisi.

Iz **Savinske doline** 4. decem.

[Izviren dopis.] Nedavno se nam je v „Cillier Zeitung“ povedalo, da so se politične strasti v Celji in južnem Štajerji polegale, da vlada zdaj mir mej narodnimi nasprotniki in se politična vprašanja le stvarno vrše. Omenjeni list tudi obeta, da svojih predalov z lažjo in obrtovanjem onečastil ne bode. — Vsak nepristranski opazovalec more pritrditi, da so tukajšnji narodnjaki svoje stališče vedno z možkim in poštenim sredstvom zastopali; imeli so tedaj pravo, od svojih nasprotnikov enako vedenje pričakovati, kakor se to mej omikanim svetom samo iz sebe razumeva. — Nekatera izkustva so vendar misleči svet o nasprotnem podučila in z nevoljo smo pretekla leta opazovali, da so nekateri celo izobraženi ljudje meje dostojnosti v svojih sanjah daleko prekoračili, ne vedoč, da se vzvišenim načelom s padlimi in ničevimi sredstvi služiti ne more. Njihovo nemožko vedenje v nekaterih slučajih nam daje zdaj mnogo pomisliti, in težko nam je verjeti, da je ona izjava v „Cillier Zeitung“ kaj več kakor pobožno zelenje kakega blagomislečega sodelavca tega lista, za zdaj še glas vpijočega v puščavi. Dokler bodo nekateri zagrizeni zatiralci slovenske narodnosti v Celji zvonček nosili, nij misliti na izboljšanje sedanjih nevéčnih razmer, ker nij verjetno, da bi taki strastni fanatiki koj naenkrat se temeljito poboljšali v oigledu obupne osode njihovih srčnih turških zaveznikov doli na jugu. „Lupus mutatur pilum non mores“, pravi uže stari pregovor, pa tudi ta je veljaven, da vrč le tak dolgo k studencu se nosi, dokler se ne ubije. Nekateri osebe tukaj tako zvani „furor teutonicus“ uže dolgo srbi, svet jih dobro pozna, ker kompromitirali so se

povsodi, da je fejtebodi. Takim ljudem slednjič drugzega ne ostaje, kakor da šila in kopita pobero, in zopet odvandrajo, odkoder so prišli ali kamor so jim uže mnogi enaki pokazali pot. — Omenjeno trdenje „Cillier Zeitung“ tedaj še nij vršujoči se faktum, nego samo prva izjava bolj izpoznavne, in bode hvaljeni list svojo žurnalistično nalogo častno izvršil, ako si bode prizadeval zrak v lastnem taboru očistiti, kjer mnogo nij zlato, kar se v solncu blišči.

Domače stvari.

— (V ljubljanskeji čitalnici) bode v dvorani slovesna beseda v spomin dr. Franca Preširna v nedeljo 9. decembra. Program je: 1. Dr. Benj. Ipavic — „Na Preširnovem domu,“ kantata za tenor-, bariton-solo in zbor. Samospeve pojeta gospod Meden in gospod J. Trdina. 2. „Spominu Preširnovemu,“ slavnostni govor. 3. Verdi — Scena iz opere „Trovatore“ za sopran, tenor in zbor. Samospeve pojeta gospa Odijeva in gospod Meden. 4. Havlasa — „Pa dajte braća,“ (nov.) moški zbor. 5. „Znamenja ljubezni.“ Veseloigra v 1 dejanji. Začetek ob 7. uri zvečer.

— (O Preširnovem slavnosti) vtorak v slovenskem gledališču je prejelo dramatično društvo od društva „Slovenija“ v Beču telegram, s slavaklicem čestilcem Preširnovim. Isto tako je čitalnica prejela dva enaka telegrama iz Gorice od tamošnjih Slovencev.

— (Na veselico z loterijo, godbo in petjem) na korist zaklada za obleko uboge šolske mladine, katera je v soboto 8. decembra, zvečer ob 7. uri v restavraciji čitalničneji, uljudno vabi odbor gospojinski.

— (Obleka ubožnim šolskim otrokom) se bode, kakor smo uže omenili, prihodnjo soboto 8. t. m. dopoldne ob 11. uri delila v čitalničneji dvorani, kamor se vabijo dobrotniki, ki so uže, ali pa še le bodo s svojimi darovi zopet pripomogli k blageji stvari. Obleklo se bode prav na novo 41 šolarjev in 40 šolaric. Dasi blage naše gospe in gospodičine obleko izdelujejo zastonj, vendar uže samo blago za toliko oblačil stane jako veliko. V ta namen odločeni darovi naj se izročajo gospej Murnikoveji ali Bleiweisovej.

— (Konkurs.) Tukajšnji knjigotržec Lercher je včeraj svojo kupčijo zaprl in pri sodnji konkurs napovedal.

— (Slovensko gledališče.) Predstava dramatičnega društva 4. t. m., ki je bila osnovana v spomin Fr. Preširnov, bila je glede izvršitve, najboljša v letošnji sezoni. Vest, da se bode zopet po dolgem prenehljaji predstavljala in pela opereta, privabila je obilo občinstva v prostorije deželnega gledališča. Overtura iz „Jamske Ivanke“ sicer še nij posebno vzbudila pozornosti poslušalcev, ker je orkestru primanjalo preciznosti, katero potrebuje to delo, da prouzroči efekt. Prolog, katerega je govoril g. Schmidt, bil je primeren večeru, in živa podoba koncem prologa napravila je prav dober vtis. Maske predstavjalcev Preširna, Vodnika, Vilharja, Tomanca in Tomšiča itd. bile so izvrstne in grupirane prav lično. Stöcklova opereta „Čarovnica“, ki je sledila, vršila se je gladko, brez spodtikovanja; posamezni pevci pak so bili večkrat burno pohvaljeni. Gospod Meden (Rajko), ki je prejel takoj pri nastopu venec s krasnimi trobojnimi trakovi, bil je izvrstno disponiran, in tem več vreden

občinstvu, ker je po dolgem, skoro dveletnem, prestanku zopet jedenkrat nastopil. Gospa Odijeva (Milka) pela je, izvzemši eno samo slučajno hibo, prav prijetno, in tudi gospoda Trnovca (Štefan) in Ržen (Miha) zastopala sta prav dobro svoji nalogi. Gospod Kocelj (Matija) je dobro igral in, kakor smo videli, tudi gladko poje. Kor dramatičnega društva, ki je bil ta večer močno pomnožen, izpolnil je izvrstno svoje mesto. Pel je precizno, in njemu pripada sigurno velik del zasluge, da se je predstava tako gladko izvršila. Govorili smo samo o pévskem delu; opereta je bila tudi že kritikovana; samo o libretu še nij nikdo besede izpregovoril. Naj boče nam dovoljena. Mi konstatiramo le občno sodbo, ako rečemo, da je škoda, velika škoda, da je g. Stöckl na takov rokodelski in brez duba „izcimprani“ libretu svojo ženijalno muziko položil. Dobil bi bil sigurno lahko, prav lahko, kaj boljšega. Stvar še nij zato dobra, ker je domača, in akoravno jo morda pisatelj sam v javnem listu izvrstno imenuje, zavaro vati se moramo vendar odločno, da bi pri nas na enej strani takov „machwerk“ na drugej pa taka arogantna samoljubnost pravico obstanka zadobila. Mi tu konstatiramo samo sodbo občinstva. — Po predstavi je bila veselica v čitalnici do zgodnjega jutra, in telegrami, ki so došli, sprejeti so bili z veseljem.

— (Uboj pred porotnim sodiščem.) Porotnej sodnji v Ljubljani je predsedoval včeraj deželne sodnije predsednik g. Grčar, državno pravdnštvo je zastopal g. Mühl-eisen, zagovornik je bil advokat dr. Zarnik. Na obtožnej klopi je sedel 33 let stari Janez Tomažič, po domače Zalarjev imenovan, doma iz Šmarja, ki se je do zdaj, kar je povzeti iz prebranega spričala županovega, prav pošteno obnašal. Zatožen je hudodelstva uboja, ker je na potu s Tlak v Zalog 7. oktobra t. l. z robotim orodjem necega Janeza Kozino z Záloga tako po glavi udaril, da je ta 12. oktobra t. l. umrl. Zatoženec ne taji dejanja, pravi pa, da je bil pijan. Zaslišano je bilo osem prič. Porotnikom se staviti dve vprašanji. Prvo glavno vprašanje je: ali je udaril zatoženec J. Kozino po glavi, sicer ne z namenom, da bi ga usmrtil, pa vendar s sovražnim namenom. Drugo dodatno vprašanje je: ali je storil zatoženec to v nezavednosti. Državni pravdnik priporoča porotnikom, naj prvo vprašanje potrdé, drugo pa zanikajo; zagovornik dr. Zarnik pa plédira, naj tudi drugo vprašanje potrdé. Načelnik porotnikov naznanja, da so porotniki na prvo vprašanje enoglasno **da**, na drugo dodatno vprašanje pa s 7 glasi proti 5 glasovom z: **ne** odgovorili. Vsled tega je bil zatoženec kriv spoznan hudodelstva uboja po §. 140 in je bil po §. 142 in gledé na §. 138 k. z. obsojen na teško ječo dveh let, poostreno z jednim postom vsak mesec.

— (Čmrli v kožuhi.) Iz Kamnegorice se nam piše: Prodajalec volnatih odej je te dni v Kamnegorici pribarantal stari kožuhi. Na sv. Barbare dan pride omenjeni mož na somenj in poišče prejšnjega posestnika starega kožuha spodnjega Još..., da mu naznani novico, da mu nij prodal samo kožuha, ampak tudi roj čmrlov s satovjem vred, katere je našel doma v kožuhi natančneje preiskaje taistega. J... je imel kožuhi mnogo let pod strešno, kamor se pa zavoljo dobro postrojene

strehe od vseh strani prav priljudno sveti, in tako so čmrli našli gorko prezimovanje in se naselili v stari kožuhi.

Razne vesti.

* (Morilca Tourville), čegar sodnjska obravnava v Bolzanu je bila po novinah obširnejše razpravljana, — on je, kakor znano, na Tirolskem pahnil svojo soprogo v prepad — je cesar pomilostil in obsodili so ga na 18 letno teško ječo v Gradišči.

* (En ruski oficir za šestnajst paš.) Turki so ujeli na Dunavu ruskega lejtnanta Puščina, ki je posebno strokovnjaško izobražen pomorščak. Rusi so jim pa ponudili, ako hote ujetnika izročiti za jednega ujetega paša, kateregakoli bi si sami izbrali, in ko s tem uvetom nijso prišli do zaželenega vspeha, izrekli so Rusi, da dadé za tega svojega oficirja vseh 16 ujetih turških paš. A Porta, menda vedoča, da vseh 16 ujetih nje paš ne nadomeščuje jednega samega ruskega oficirja, jim je tudi drugič odrekla.

Važno

je naznanilo v današnji številki Samuela Heckschera star. v Hamburgu. Ta hiša si je radi promptnega in zanesljivega izplačevanja dobitkov tu in v okolici dobro ime pridobila, ter vsacega na današnji inserat opozorujemo.

Tržne cene

v Ljubljani 6. decembra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 75 kr.; — reč 6 gld. 50 kr.; — ječmen 5 gld. 69 kr.; — oves 3 gld. — 25 kr.; ajda 6 gld. 50 kr.; — prosó 5 gld. 69 kr.; — korusa 6 gld. 80 kr.; krompir 100 kilogramov 2 gld. 85 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. — kr.; masla kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gld. 80 kr.; — špeh frišen — gld. 60 kr.; — špeh povojen — gld. 70 kr.; jajce po 2½ kr.; — mleka liter 7 kr.; govednine kilogram 52 kr.; — teletnine 48 kr.; — svinjskega mesa 48 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 05 kr.; — slame 1 gold. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gold. 50 kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Dunajska borza 6. decembra.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	63 gld. 75	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	90
Zlata renta	74	70
1860 drž. posojilo	113	—
Akcije narodne banke	205	—
Kreditne akcije	210	10
London	119	55
Napol.	9	58
C. kr. cekini	5	65½
Srebro	106	20
Državne marke	58	85

O klavijaturah.

Mej inserati našega lista mogó naši čestiti čitatelji in našo ljubeznjive čitateljice, kakor vsako leto, zopet najti priporočilo zelo slavnih klavijatur g. J. H. Hellera v Bernu. On prodaja te v obče jako priljubljene izdelke tako dobro in popolnem izvedene, da se jim mora vsakdo le čuditi; zatorej najtoplejše priporočamo vsakemu posamezniku, da si omisli takove klavijature, kajti božič se bliža in tu je obilno prilike dajati lepih darov, a z ničem se ne boče nikdo toliko prikupil, nego baš s takšno klavijaturo.

Kaj more pač lepšega in prijetnejšega podariti soprog soprogi, ženin nevesti, prijatelj prijateljki? Starejšim ljudem obnove nežni glasovi klavijature v spominu nekdanje lepe dni; nesrečnim zaubljenikom blažijo boli, jih tolažijo in tožijo ter upajo z njimi; bolnikom, ki hudo trpé, lajšajo bolezen ter jih zabavajo; samotnim ljudem so najdražji tovariši in prijatelji; ako jih poslušas, minejo ti dolge ure v pustih zimskih večerih ko hipovi, itd.

Posebno se nam vidi primerna misel nekaterih g. gostitničarjev, ki so si nakupili naših kla-

vijatur, da z njimi kratkočasijo svoje goste. Denarja, ki so ga za nje izdali, jim nij bilo nikoli žal, kakor nam iz mnogih krajev pišejo; praktična korist je tedaj jasna kakor beli dan in zatorej bi g. gostitničarjem svetovali, da si nemudoma naroče naših klavijatur, kajti gostje zmirom le tam hodijo, kjer upajo najti kaj takeve zabave.

Omeniti imamo tudi, da so posamezni komadi dobro vkupe zbrani, kajti **Hellerjeve klavijature** igrajo izvrstno najnovejše in najpriljubljenejše starejše opere, operete, plese in pesni, bodisi ozbiljne ali vesele. Na krarko: ne moremo svojim čestitim čitateljem in čitateljicam ničesar toplejše in boljše priporočati, nego da si *čim prej* omislijo kakovo Hellerjevo klavijaturo; ceniki se slikami se dobodo franco po pošti priposlani.

Kakor čujemo, prodajajo se navadno drugi tuji izdelki za Hellerjeve, vsaka klavijatura in tobakira nosi njega ime; **vse drugo je ponarejeno**, tudi, ako je Hellerjevo ime gori **napisano**.

Vsakemu tedaj svetujemo, da se neposredno obrne do g. Hellera v Bernu. (339—2)

Glavni do- bitek ev. 375.000 mark.	Naznanilo sreče.	Dobitke garantira država.
---	---------------------	---------------------------------

Vabilo za udeležitev

dobitkinih naključeb

od države Hamburg garantirane velike denarne loterije, v kateri se bode gotovo dobilo čez

8 milijonov mark.

Dobitki te koristne denarne loterije, katera obseza vsled načrta samo 85.500 srečk so sledeči: namreč 1 dobitke event. 375.000 mark, specijalno mark 250.000, 125.000, 80.000, 60.000, 50.000, 40.000, 36.000, 6 krat po 30.000 in 25.000, 10 krat po 20.000 in 15.000, 24 krat po 12.000 in 10.000, 31 krat po 8.000, 6.000 in 5000, 56 krat po 4000, 3000 in 2500, 206 krat po 2400, 2000 in 1500, 412 krat po 1200 in 1000, 1364 krat po 500, 300 in 250, 28246 krat po 200, 175, 150, 138, 124 in 120, 15839 krat po 94, 67, 55, 50, 40 in 20 mark in do spejo čez nekaj mesecev v 7 oddelkih do gotove odločbe.

Prvo dobitkino žrebanje vršilo se bode

službeno

dné 12. in 13. decembra t. l.

in velja za-nje
Cela originalna srečka samo 3 gl. 40 kr.
Pol originalne srečke " 1 " 70 "
Četrtr originalne srečke " — " 85 "
in razpošiljam te od države garantirane originalne srečke (nikakor prepovedane promese) proti frankiranej pripošiljavi zneska ali pa proti postnemu povzetku tudi na najoddaljene kraje.

Vsak udeležnik dobi od mene poleg svoje originalne srečke **zastonj** tudi originalni načrt z vtisnjenim državnim grbom in po dovršenem žrebanju pripošlje se **takoj** vsacemu brez zahtevanja službeni spisek žrebanja.

Izplačevanje in razpošiljanje denarnih dobitkov

do interesentov izvršujem sam direktno in **promptno** in z najzanesljivejšim molčanjem.

■ Vsako naročilo more si vsak preskrbeti s postno nakaznico ali pa priporočenim pismom.

■ Obrne naj se tedaj vsak z naročilom zaupljivo do

moje firmo

Samuel Heckscher sen.,

bankirna in izmenjevalna pisarna
v Hamburgu. (329—12)

Tuji.

5. decembra:

Pri **Slonu**: Mendl iz Dunaja. — Dragovina iz Trsta. — Kobler iz Litije.
Pri **Malléi**: Danzinger iz Dunaja. — Kanka iz Brna. — Huber iz Dunaja. — Bohn iz Graeca. — Globočnik iz Železnikov.
Pri **Zamoret**: Hein iz Dunaja. — Stöckl iz Maribora. — Benardeto iz Reke. — Panko iz Bohinja. — Papič iz Št. Vida.

Trboveljska družba za kopanje premoga.

Trboveljska družba za kopanje premoga je namenjena si sledeče potrebščine:

železo, kovane žreblje, svilne žreblje, kositar, les, mazilo, svečavo, posteljnino, i. t. d.

za leto 1878 po pismenih ponudbah priskrbeti.

Tiskan natančen popis zgoraj imenovanih rečij z natančnejimi pogoji se dobiva v družbinej pisarni:

Dunaj, I. Wallnerstrasse št. 9,

ali pa pri tehničnem ravnateljstvu v Trbovljem.

(364—2)